

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Toelichting

Informatievoorziening Sociaal Domein (iSD 2015-2016)

Het Bestuur van de VNG stelt u een collectieve aanpak voor om de administratie in het sociaal domein te vereenvoudigen. De vereenvoudiging wordt gerealiseerd door gemeenten te helpen innovatief de uitvoering te organiseren. De aanpak voorziet in het realiseren van landelijke standaarden en een ICT-infrastructuur voor gegevensuitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders. Het beheer hiervan wordt geborgd. Noodzakelijke randvoorwaarden bij de gegevensuitwisseling zijn het beveiligd kunnen uitwisselen van persoonsgegevens en het borgen van de privacy van uw inwoners.

De kern van de aanpak is:

1. Het doel is de vereenvoudiging van de administratie voor de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet.
2. Dit wordt gedaan door innovaties vanuit de praktijk geschikt te maken voor alle gemeenten en hen te helpen daarop aan te sluiten.
3. Daarbij wordt het beheer van ontwikkelde standaarden en ICT-voorzieningen geregeld.

De aanpak is de laatste stap in het VNG-programma 'Informatievoorziening Sociaal Domein' (iSD), dat in 2014 is gestart. Deze aanpak is overgenomen in de werkwijze van de *Digitale Agenda 2020*, die ook op de Algemene Ledenvergadering aan u wordt voorgelegd. De aansturing en de samenhang zal vanuit de VNG plaatsvinden.

1. Doel: vereenvoudigen van de administratie in het sociaal domein

Een belangrijke doelstelling van de decentralisaties is het zoveel mogelijk beperken van de administratieve lasten in de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet. Een sterke vereenvoudiging is mogelijk als gemeenten meer gaan sturen op de outcome en de resultaten van de hulpverlening. Het is dan niet meer nodig om voor elke individueel geleverde dienst op persoonsniveau een toewijzing of declaratie te vragen. Een verdere vereenvoudiging van de administratie en de informatievoorziening is mogelijk door tussen gemeenten en zorgaanbieders landelijke afspraken te maken over de verantwoording en de controle op rechtmatigheid. Daarbij is het noodzakelijk dat de ICT-systemen van de gemeenten en de ICT-systemen van de zorgaanbieders goed op elkaar aansluiten.

Veel van deze afspraken over de administratie kunnen landelijk gemaakt worden, van-voor-en-door gemeenten. Het maken van landelijke (model)afspraken helpt gemeenten om hun eigen administratie, sturing en bekostiging efficiënt in te richten. En het helpt te voorkomen dat zorgaanbieders, die met veel gemeenten te maken hebben, worden geconfronteerd met verschillende eisen ten aanzien van de administratie.

2. Terugblik: eerst de hulp op orde, dan de administratie

Het afgelopen jaar zijn belangrijke stappen gezet om de administratie en de informatievoorziening in het sociaal domein te regelen. Dit is gebeurd in het VNG-programma 'informatievoorziening

Sociaal Domein' (iSD). Die stappen waren er vooral op gericht om een soepele overgang naar de gemeenten mogelijk te maken, en uitval van zorg te voorkomen. Dat is gelukt.

De manier waarop per 1 januari 2015 de administratie is ingericht ligt dicht bij de werkwijzen uit het 'oude' stelsel. Dit is bewust gedaan om de impact voor de zorgaanbieders en de cliënten zo gering mogelijk te houden.

Als onderdeel van de gecontroleerde overgang is een ICT-infrastructuur gerealiseerd om de administratieve processen te ondersteunen. In het 'oude' stelsel waren aanbieders gewend elektronisch te declareren en te verantwoorden. Die systematiek is omgebouwd naar de gemeenten. Het Gemeentelijk Gegevensknooppunt (GGK) is gerealiseerd. Dit is gekoppeld aan het gegevensknooppunt van de zorgaanbieders (Vecozo). Daarnaast zijn de iWmo en iJW standaarden ontwikkeld, voor elektronisch declareren en verantwoorden.

Hiermee zijn de (technische en inhoudelijke) randvoorwaarden gecreëerd om te kunnen komen tot een nieuwe en vereenvoudigde inrichting van de administratie in het sociaal domein.

3. Nu doorpakken naar 2020: vereenvoudiging en standaardisering is nodig

Op korte termijn is de volgende stap nodig: het verder standaardiseren van de administratie voor het collectief van de gemeenten en het 'omdraaien' van een product (pxq) georiënteerde administratie naar een sturing op outcome en resultaat.

Snel ingrijpen is nodig. De ervaring in de eerste maanden van 2015 laat zien dat er een forse toename is van administratieve lasten voor gemeenten én zorgaanbieders. Deze toename is weliswaar te begrijpen als gevolg van de gecontroleerde overgang, maar brengt grote kosten met zich mee. De werkelijke toename laat zich moeilijk becijferen. Een voorzichtige schatting is dat in 2015 de gemeenten en zorgaanbieders gezamenlijk € 100 - € 150 miljoen *extra* kosten maken in de administratieve afhandeling. Dit zit deels in frictiekosten als gevolg van de transitie, maar het belangrijkste deel komt door inefficiënties in de administratieve processen en de inherente administratieve last van pxq-sturing.

Zonder een aanpassing van de werkwijze zal de toegenomen administratieve belasting structureel blijven. Deze situatie zeer is onwenselijk, omdat geld dat wordt uitgegeven aan de administratie ten koste gaat van de het verlenen van hulp en ondersteuning.

4. Aanpak: innovatie vanuit de praktijk

Om de vereenvoudiging van de administratie in het sociaal domein mogelijk te maken stelt het Bestuur een aanpak voor, die bouwt op de praktijk en de innovatiekracht in de gemeenten.

Deze werkwijze doet recht aan de motie van Zaanstad, Utrecht e.a. uit de BALV van november 2014, waarin de leden er mee hebben ingestemd dat het Programma iSD vooral vanuit de gemeentelijke praktijk wordt vormgegeven.

Veel gemeenten zijn bezig met nieuwe vormen van sturing en bekostiging, wijkgericht werken en het delegeren van verantwoordelijkheden naar zorgprofessionals. Dit leidt tot innovatieve

manieren van werken – wat past bij de gedachte achter de decentralisaties. In een aantal gemeenten heeft dit al daadwerkelijke geleid tot een vereenvoudiging van de administratie.

Uitgangspunten bij de benadering vanuit de praktijk zijn:

- Ondersteuning gebeurt vanuit een integrale benadering (1 gezin 1 plan 1 regisseur).
- Ruimte voor de professional om maatwerk te kunnen leveren.
- Door vroegsignalering en pro-actieve hulpverlening voorkomen van zwaardere vormen van gespecialiseerde hulp.
- Efficiënte en doelmatige uitvoering, met minimale administratieve lasten.
- Standaardisatie van de administratie waar mogelijk, met ruimte voor lokaal maatwerk.
- Ruimte voor verdere innovatie en nieuwe vormen van sturing en bekostiging

De aanpak van het programma iSD is er op gericht om de goede voorbeelden uit gemeenten op te halen, gemeenten te ondersteunen bij het verder ontwikkelen van deze innovatieve werkwijzen, en de werkwijze vervolgens door middel van administratieve standaarden en (model)afspraken in de andere gemeenten te implementeren.

Daarmee sluit de aanpak van iSD aan op de afgesproken werkwijze voor de Digitale Agenda 2020. Dat wil zeggen dat een pilot verloopt als een project met een opdrachtgever (vaak een gemeentesecretaris of een directeur sociaal domein), in een netwerkaanpak tussen enkele gemeenten. De focus is op schaalbare projecten, waar werkwijzen worden uitgevonden die uiteindelijk in alle gemeenten toegepast kunnen worden.

De praktijkpilots worden nadrukkelijk samen met de ketenpartners opgepakt. In de pilots zal in de regio de samenwerking met bijvoorbeeld zorgaanbieders, verzekeraars en landelijke ZBO's (zoals UWV, CAK en SVB) worden gezocht. De zorgaanbieders en ketenpartners zijn ook in de uitwerking van zaken binnen het programma iSD betrokken.

Waar blijkt dat innovaties vanuit de praktijk belemmerd worden door wetgeving of andere regels (bijvoorbeeld met betrekking tot rechtmatigheid), zal de VNG dit onder de aandacht brengen van het betrokken departement, en trachten deze regelgeving aangepast te krijgen.

5. Innovatieve werkwijzen geschikt maken voor alle gemeenten

Om de administratie in het sociaal domein te kunnen vereenvoudigen onderneemt het Programma iSD in 2015 de volgende activiteiten:

1. Het uitvoeren van *praktijkpilots*, om vanuit de praktijk van gemeenten (en aanbieders) de werkwijze te bepalen. Hierbij wordt voortgebouwd op de ervaring met de Living Labs. In enkele gemeenten wordt bekeken welke oplossing goed werkt, en als het daar werkt wordt de oplossing via het iSD-programma uitgerold naar alle gemeenten. Er komen in elk geval gemeentelijke pilots voor het ontwerp van de vereenvoudigde administratieve processen, en voor het afmaken van de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein.
2. Het realiseren van de *buitengemeentelijke informatievoorziening*. Dit is het geheel aan standaarden (iWmo en iJW), administratieve processen, afspraken over rechtmatigheid en collectieve ICT-voorzieningen, waardoor gemeenten met ketenpartners kunnen samenwerken.

3. Het ondersteunen van gemeenten bij het *aansluiten* op de standaarden, administratieve afspraken en de collectieve ICT-voorzieningen.
4. Het creëren van de juiste *randvoorwaarden* voor een goede informatievoorziening, met name het borgen van de privacy, en de beveiliging van uitgewisselde informatie. Daarnaast dient er een ondersteuningsstructuur te zijn, die gemeenten helpt om de afgesproken standaarden en ICT-voorziening in de praktijk effectief te kunnen gebruiken.

De ontwikkeling en ondersteuning vanuit het programma is nadrukkelijk gericht op de innovatie in de dienstverlening. De informatievoorziening is faciliterend voor nieuwe vormen van hulpverlening (meer gericht op maatwerk, in de buurt, ondersteuning van zelfredzaamheid e.d.) en op nieuwe vormen van sturing en bekostiging (meer op outcome en resultaat gericht).

Meer informatie kunt u vinden in het Plan van Aanpak voor iSD 2015. Dit is te downloaden op www.vng.nl/alv2015.

6. Organiseren van beheer

Om te zorgen dat de ontwikkelde standaarden en ICT-voorzieningen structureel kunnen blijven draaien, is het noodzakelijk om het beheer goed te organiseren. Op dit moment is het beheer (tijdelijk) als projectmatige activiteit ondergebracht in het Programma iSD.

Voor de organisatie van het beheer is het voorstel dat de VNG de regie voert over het beheer. Deze regie op het beheer bestaat uit de volgende onderdelen:

- Ketenregie: hier gaat het om het maken van strategische samenwerkingsafspraken met ketenpartners. Dit zijn in de eerste plaats de zorgaanbieders (die onderdeel zijn van de administratieve keten, maar ook bijvoorbeeld het CAK (voor de uitvoering van de eigen bijdrage) en de SVB (voor de uitvoering van de PGB-trekkingsrechten).
- Opdrachtgever en (eventueel uitvoerder) voor het operationeel beheer: hier gaat het om het daadwerkelijk uitvoeren van de beheer activiteiten. Op onderdelen zal het beheer zeker aan derden worden overgelaten. Het beheer van het Gemeentelijk Gegevensknooppunt (GGK) ligt bijvoorbeeld bij het Inlichtingenbureau en het beheer van het knooppunt naar de aanbieders ligt bij Vecozo.
- Adaptief onderhoud en doorontwikkeling. In de beheeropdracht is een (beperkt) budget opgenomen voor adaptief onderhoud en doorontwikkeling van de standaarden en de collectieve ICT-voorzieningen. Uit dit budget kunnen kleine aanpassingen aan de systemen of afspraken bekostigd worden. Grote aanpassingen of doorontwikkelingen zullen projectmatig opgepakt worden, en vormen geen onderdeel van de gevraagde financiering.

Om het beheer mogelijk te maken, en de continuïteit van het beheer te borgen is een structurele financiering noodzakelijk.

Meer informatie kunt u vinden in het Beheerplan iSD. Dit is te downloaden op www.vng.nl/alv2015.

7. Aansluiting bij de Digitale Agenda 2020

In de BALV van november 2014 hebben de gemeenten ingestemd met de aanpak 'Innovatie Digitale Samenwerking'. Het doel is te komen tot een collectieve aanpak van ICT, informatievoorziening en dienstverlening. De gemeenten hebben onderkend dat er winst is te behalen door de ICT-ontwikkeling vanuit gemeenten gezamenlijk op te pakken. Er is ook winst te behalen door onderdelen van de uitvoering collectief te organiseren. De decentralisaties in het sociaal domein waren een belangrijke aanjager van de beweging naar meer collectieve ICT-ontwikkeling en de bundeling van administratie backoffice processen.

In de *Digitale Agenda 2020* zijn ambities geformuleerd, vanuit het adagium 'wat samen kan ook samen doen'. Daarbij zijn zes thema's benoemd waar bundeling van informatievoorziening tussen gemeenten met prioriteit kan worden opgepakt.¹ De activiteiten in het iSD-programma vallen binnen deze zes thema's.

Het hier voorliggende voorstel voor de informatievoorziening in het sociaal domein past daarmee volledig binnen de Digitale Agenda. Bij de uitwerking van de Digitale Agenda kan worden geleerd van de ervaringen die in het sociaal domein worden opgedaan.

8. Financiering

Het Bestuur vraagt de ALV om te stemmen met de financiering van de iSD aanpak en het beheer van de opgeleverde standaarden en ICT-voorzieningen. De gevraagde bijdragen zijn:

- €6,7 miljoen voor de laatste fase van het iSD-programma. Dit programma is gericht op de ontwikkeling van administratieve afspraken, standaarden en ICT voorzieningen, en op het implementeren daarvan in gemeenten. Dit is een projectmatige activiteit.
- €11,3 miljoen voor het beheer van de standaarden en collectieve ICT-voorzieningen. Dit is een structurele activiteit, waarvoor de regie bij de VNG zal worden neergelegd.

Het voorstel is om beide financieringen uit het Gemeentefonds te bekostigen, conform het voorstel *Financiering Collectieve Activiteiten* dat eveneens in deze ALV aan u wordt voorgelegd.

Beide financieringen worden eenmalig gevraagd. Voor het beheer is structurele financiering nodig. Omdat de wijze van collectieve financiering van gemeentelijke taken wordt herzien, is het nu niet mogelijk meerjarig financiering te vragen aan de ALV. In de zomer van 2016 zal een nieuw voorstel aan de ALV worden gedaan voor de structurele financiering van het beheer voor 2017 en verder.

De kosten voor het beheer zijn een noodzakelijke kostenpost om de continuïteit te kunnen waarborgen van de gezamenlijke ICT-voorzieningen, en het beheer van de afspraken. De kosten van €11,3 zijn in dezelfde ordegrrootte als vergelijkbare collectieve voorziening bij gemeenten en bij de rijksoverheid.²

¹ De zes thema's zijn: 1. Trendwatch-functie, 2. Dienstverlening aan inwoners en ondernemers, 3. Herontwerp werkprocessen, 4. Informatie-uitwisseling, 5. Generieke basisinfrastructuur, en 6. Sturingsinformatie.

² ter indicatie: het beheer van de ketenvoorziening in het domein van werk & inkomen (BKWI / Suwinet) kost

De kostenraming voor het beheer is gebaseerd op de ervaringen gedurende de eerste 3 maanden van 2015 en een 'best guess' op basis van ervaringen in vergelijkbare gemeentelijke ketens. In de aanloop naar 2016 zullen de ramingen extern (second opinion) beoordeeld worden en verder worden verfijnd. De komende periode zal meer ervaring opgedaan worden met het beheer van de iWmo en iJW berichten. In de loop van 2016 zullen de kosten steeds beter geraamd kunnen worden. Deze ervaringen zullen in het beheervoorstel in de ALV van 2016 worden meegenomen.

Het bestuur is van mening dat de gevraagde bijdragen voor de ontwikkeling van iSD en het beheer een investering zijn, met een positief rendement voor gemeenten.

ongeveer € 11 miljoen per jaar, het beheer van de administratieve standaarden in de Awbz kostte ongeveer €24 miljoen per jaar. Het beheer van de DBC-systematiek in de gezondheidszorg kost ongeveer €14 miljoen per jaar.